

سیمای یهود در قرآن

بخش سوم

گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالله حاجی‌صادقی، نماینده ولی‌فقیه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

مدعی خون مقتول شد، اغتشاشی بین قبائل مختلف بنی‌اسرائیل ایجاد شد و خدا به اعجاز خود، این معضل را حل کرد و موسی از جانب خدا دستور گرفت و به ایشان گفت: گاوی را بکشید و قسمتی از بدن او را به مرده بزنید تا او زنده شود و شاید علت اینکه دستور به کشتن گاو داده شد، به خاطر قداستی بود که بنی‌اسرائیل برای گاو قائل شده و گوساله‌پرستی کرده بودند تا با کشتن گاو از این تقدس خارج شوند: ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَذْبَحُهَا بِهَؤُلَاءِ عِوَضًا بِمَا لَهُمْ مِنْ الْبَقَرِ الْجَاهِلِينَ﴾؛^۱ با اینکه موسی ﷺ اعلام کرد: این امر و دستور الهی است؛ اما موسی را مسخره کردند و گفتند: این مطلب چه ربطی به حیات دارد و بعد از اینکه قاطعیت موسی را دیدند، به بهانه‌جویی پرداختند و درسه مرحله راجع به گاو توضیح خواستند و در نهایت مجبور به قبول شدند و گاو را ذبح کردند.

• **آزادی و استقلال برسرنوشت خود**

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُم مَّا لَمْ يُوْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ﴾. «بنی‌اسرائیلی که سال‌ها در تحت سلطه فرعونیان بود، با هدایت و رهبری موسی ﷺ به استقلال رسیدند و نخستین حکومت دینی را تجربه کردند و برای نخستین‌بار حاکمیت و نبوت با هم جمع شدند و اگر قدردان این نعمت بزرگ بودند، می‌توانستند، به عدالت و تعالی معنوی دست یابند؛ ولی این کار را نکردند.

• **بشارت و معرفی پیامبر خاتم** ﷺ ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوزًا عِنْدَهُمْ فِي الْقُبُورِ وَالْأَنْجِيلِ﴾؛^۲ تورات آینده را برای ایشان روشن کرد و نشانه‌هایی از پیامبر خاتم ﷺ را برای ایشان روشن کرد تا ایشان با امیدواری راه هدایت را پیمایند و نسبت به آینده، حالت انتظار مثبت داشته باشند و این مطالب در انجیل و تورات هم آمده بود.

گفت‌وگو تنظیم: حمید کرمی

• **پی‌نوشت‌ها**

- سوره ابراهیم، آیه ۷؛
- سوره بقره، آیات ۲۷ و ۱۲۲؛
- سوره بقره، آیه ۶۱؛
- مجمع البیان فی تفسیرالقرآن، ج ۸، ص ۸۳۰، «واختلفت الأخبار فی عدد الأنبياء فروی فی بعضها أن عددهم مائة ألف وأربعة وعشرون ألفاً وفي بعضها أن عددهم ثمانية آلاف نبي أربعة آلاف من بنی‌اسرائیل وأربعة آلاف من غیرهم»؛
- مآئده، آیه ۷۹؛
- سوره بقره، آیات ۴۹ و ۵۰؛
- سوره اعراف، آیه ۱۳۸؛
- سوره مائده، آیه ۴۴؛
- سوره اعراف، آیه ۱۳۵؛
- سوره اسراء، آیه ۹؛
- سوره نحل، آیه ۸۹؛
- سوره بقره، آیه ۵۲؛
- سوره اعراف، آیه ۱۶۰؛
- سوره بقره، آیه ۶۱؛
- سوره بقره، آیه ۶۷؛
- سوره مائده، آیه ۲۰؛
- سوره اعراف، آیه ۱۵۷.

ادامه دارد...

واکاوی پیشینه بنی‌اسرائیل و بررسی تاریخی یهود می‌تواند، به بسیاری از پرسش‌ها در خصوص نقش این قوم در طول تاریخ پاسخ دهد.

مرکز رسانه حوزه در این راستا، سلسله گفت‌وگوهایی با حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالله حاجی‌صادقی نماینده ولی‌فقیه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی انجام داده که بخش سوم آن تحت عنوان (نعمت‌هایی که خدا به بنی‌اسرائیل داده بود و کفران نعت از سوی یهود؛ تقدیم می‌کند.

• نعمت‌های ویژه

به شهادت آیات قرآن، روایات و تاریخ بن‌اسرائیل یگانه امتی هستند که به‌خاطر لبیک به نبی خدا موسی ﷺ از نعمت‌های مادی و معنوی ویژه و اختصاصی برخوردار بودند که سایر امم از آن برخوردار نبودند و این نعمت‌ها می‌توانست، زمینه هدایت بیشتر آنها را فراهم کند؛ ولی می‌بینیم که قدر ناشناسی و روحیه عناد و کفران نعمت قوم بنی‌اسرائیل سبب شد که این نعمت‌ها به نفعتم تبدیل شود و قوم یهود مستوجب غضب الهی شود و این جریان یک سنت الهی است و هر جامعه‌ای که قدرشناس نعمت‌های الهی بود و حق نعمت‌ها را ادا کرد، خدا آن نعمت‌ها را افزون می‌کند و هرکس ناسپاسی کند، خدا آن نعمت را تبدیل به نفعتم می‌کند و اتفاقاً خدا این جریان را در داستان بنی‌اسرائیل بیان کرده است: ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾؛^۱ قرآن این قانون را پس از چگونگی جریان نجات بنی‌اسرائیل از تعقیب و تهاجم فرعون بیان می‌کند و در ادامه خداوند بیان می‌کند که انتظار می‌رفت، شما قدر شناس این نعمت باشید و اگر شما قدرشناس این نعمت بودید، خدا نعمتش را اضافه می‌کرد؛ اما بنی‌اسرائیل این کار را نکرد. با توجه به این مسائل در این گفتار بعض نعمت‌های الهی نسبت به قوم بنی‌اسرائیل را بیان می‌کنیم:

• **بنی‌اسرائیل قوم برتر عصر خود**

قرآن در آیات زیادی از یهودیان زمان پیامبر ﷺ می‌خواهد که از نعمت‌های الهی غفلت نکنند و در کنار به یادآوری آن نعمت‌های ویژه بر این فضیلت اشاره می‌کند که شما را بر سایر امت‌های معاصر فضیلت دادم ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَلِّى فَعَلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾. در ذیل این آیه اکثر نبی‌ها به اتفاق مفسرین اعتقاد دارند، «عَلَى الْعَالَمِينَ» مربوط به عالمین زمان خودش هست؛ نه مربوط به تمام عصرها؛ آن هم به واسطه هدایتی که توسط پیامبر الهی بر بقیه امت‌ها پیدا کرده بودند، فضیلت یافته و امتیاز داده شدند؛ لذا برتری یهود به «نژاد» نیست و همیشه هر امتی که قدرشناس نعمت الهی باشد، خداوند او را فضیلت می‌دهد و این یک سنت و قاعده است. بنی‌اسرائیل در ابتدای کار چون یگانه قومی بود که اطراف موسی ﷺ را گرفتند؛ لذا خدا ایشان را در عصر خود فضیلت داد و شواهدی نیز وجود دارد که عالمین مربوط به همه زمان‌ها نیست؛ مثلاً در آیه ۷۱ سوره انبیاء ﴿وَنَجِّنَا وَلَوْطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ﴾، سرزمین شام را مبارک برای عالمین معرفی می‌کند و این مبارکی مربوط به زمان لوط و ابراهیم ﷺ بود و تردیدی نیست که با ظهور اسلام و پیامبر اکرم ﷺ، نه حضرت ابراهیم و لوط

که بت‌های زیبایی درست کرده‌اند، سریعاً به موسی گفتند: ﴿وَجَاوِزْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَيْخَرِ فَأَتُوا عَلَى قَوْمٍ يَخَفُونَ عَلَى أَصْنَانٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾؛^۲ ای موسی! همان‌گونه که برای آنان خدایانی است، برای ما نیز خدایی قرار ده. گفت: راستی شما گروهی هستید که نادانی می‌کنید.

• **نزول تورات؛ موقتی بودن تورات**

بی‌تردید بر موسی شریعت و کتابی نازل شده است و قرآن از کتاب موسی با دو تعبیر «تورات» و «الواح» یاد کرده است: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَخْتَمُّ بِهَا النَّبِيُّونَ﴾؛^۳ ما تورات را که در آن رهنمود و روشنایی بود، نازل کردیم. پیامبرانی که تسلیم فرمان خدا بودند، به‌موجب آن برای یهود داوری می‌کردند...

گاهی هم تعبیر به الواح می‌کند: ﴿وَكُنْتُمْ لَهُ فِى الْآلُوحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلاً لِكُلِّ شَيْءٍ﴾. «الواح جمع لوح به‌معنای ظاهر شدن و آشکار شدن است و چون با کتابت مطالب بر صفحه آشکار می‌شوند، به صفحه و آنچه بر روی آن نوشته می‌شود، لوح می‌گویند. در تعداد و جنس الواح و نویسنده آن، بین مفسرین اختلاف است و ثمره‌ای هم بر آن مرتب نیست. قرآن درباره تورات می‌فرماید: ﴿فِيهَا هُدًى وَنُورٌ﴾؛^۴ یعنی در آن هدایت و نوری هست و نگفت، همه هدایت‌ها در آن آمده است و درباره الواح هم آمده است؛ در آن موعظه و تفصیلی از شریعت است؛ لذا معلوم می‌شود که تورات همه نیازهای بشر را پوشش نمی‌داده؛ بلکه متناسب با نیاز بنی‌اسرائیل و مقتضیات زمان ایشان، برخی از معارف الهی در آن بیان شده است؛ اما درباره قرآن کریم داریم که ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلْأْتَمِّ هِىَ أَقْوَمُ﴾؛^۵ «وَرَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ»^۶ و این آیات، عظمت قرآن را متذکر می‌شوند.

• **عفو عمومی و حیات دوباره**

یکی دیگر از آیات و نعمت‌های الهی درباره بنی‌اسرائیل عفو عمومی می‌باشد که در سوره بقره ﴿ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾.^۷ بنی‌اسرائیل با اینکه معجزات بزرگ الهی را دیده بودند، باز هم مرتکب گناهی بزرگ شدند و مورد غضب الهی قرار گرفتند و هلاکت ایشان قطعی شد؛ بر اساس تفکر حس‌گرایی گفتند: تا خدا را نبینیم، ایمان نمی‌آوریم و لذا گرفتار صاعقه شدند و همه به هلاکت رسیدند و محکوم شدند که همدیگر را بکشند و طبق بعضی نقل‌ها، حدود هفتاد‌هزار نفر از بنی‌اسرائیل کشته شدند و به درخواست موسی ﷺ مورد عفو قرار گرفتند و مرگدان در میقات زنده شدند و بقیه افراد هم، مورد عفو قرار گرفتند و خدا حیات و فرصت دوباره‌ای به ایشان داد، شاید که شرگزار باشند.

• **نعمت‌های مادی فراوان**

در داستان بنی‌اسرائیل، قرآن نعمت‌های مادی فراوانی را نسبت به ایشان بیان می‌کند؛ مانند: ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ اثْنَتَى عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْخِنَا إِلَى مُوسَى إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ أَنْ اُصْرِبْ بِعَصَاكَ الْخَبَرَ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرِبَهُمْ﴾. زمانی بود که تشنگی بر بنی‌اسرائیل فشار آورد و خدا به موسی ﷺ دستور داد تا عصای خود را بر زمین بزند. در این هنگام ۱۲ چشمه جوشید. در ادامه آمده است که شما احساس گرما کردید و ما را بر اسبابان شما قرار دادیم ﴿وَوَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّٰى وَالسَّلْوَىٰ كُلُوا مِنْ طَرِيبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمْنَاهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾؛^۸ و خدا برای شما غذا از آسمان فرستاد؛ اما آنها قدرشناس این نعمت الهی نبودند و نسبت به آن هم ناشکری کردند و عدس و خیار و پیاز و امثال آن را مطالبه کردند: ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا ثَبَّتُ الْأَرْضُ مِنْ بَحْلِهِا وَقَتَّانِها وَفُومِها وَعَدَسِها وَبَصِلِها﴾؛^۹ یعنی زیاده‌طلبی ایشان روحیه شکر را از ایشان گرفت.

• **رهایی از بن‌بست‌های اجتماعی**

در مواضع فراوانی، خدا بنی‌اسرائیل را با تفضلات خود از بن‌بست‌های اجتماعی نجات داده است؛ مثلاً در جریان گاو بنی‌اسرائیل که شخصی کشته شد و قاتل

آقای کوروش زارعی، در بخش موسیقی آقای سید حسین متولیان، در بخش

هنرهای تجسمی آقای نجابتی، در بخش نقاشی آقای عبدالحمید قهیریان و در بخش هنرهای رسانه‌ای و پاکدست آقای حامد عسکری در اولین دوره سوگواره بین‌المللی سفینه‌النجاه با ما همکاری خواهند کرد.

مجید اسماعیلی تهیه‌کننده و فیلمنامه‌نویس نیز در این نشست خبری گفت: موضوع سیدالشهدا ﷺ مهمترین مساله‌ای است که در اسلام و تشیع وجود دارد و به شدت مورد تهاجم جریان شیطانی قرار گرفته است. وی با تاکید بر اینکه تردیدی وجود ندارد که امام حسین ﷺ و امام زمان (عج) دو روی یک سکه هستند، گفت: مساله‌ای بزرگ‌تر از امام حسین ﷺ وجود ندارد و این مسأله فیزیکی و مادی نیست، تدابیر و تقدیر الهی است که خدا آن را دنبال می‌کند و در این جریان باید وجوه غیبی آن دیده شود.

فراخوان سوگواره بین‌المللی سفینه‌النجاه اعلام شد

به گزارش خبرگزاری حوزه از تهران، محسن مومنی شریف در نشست خبری نخستین سوگواره بین‌المللی سفینه‌النجاه که یکشنبه ۲۲ اردیبهشت‌ماه در آستان حضرت امامزاده صالح برگزار شد، گفت: سوگواره بین‌المللی سفینه‌النجاه توسط عده‌ای از ارادتمندان حضرت سیدالشهدا ﷺ و اهل‌بیت ﷺ طراحی و پشتیبانی می‌شود و هر سال با موضوعاتی مرتبط با امام حسین و قیام کربلا برگزار خواهد شد.

وی با بیان اینکه موضوع امسال سوگواره، پیراهن حضرت سیدالشهدا ﷺ به عنوان نماد شیعه است، گفت: سوگواره بین‌المللی سفینه‌النجاه در سال‌های آتی با موضوعات دیگر برگزار خواهد شد.

مؤمنی گفت: دبیر سوگواره بین‌المللی سفینه‌النجاه آقای منافی پور است در بخش شعر آقای محمود کسری، در بخش ادبی آقای محمد رسولی، در بخش داستان و ناستان آقای مهدی قزلی، در بخش هنرهای نمایشی